

01/11/2008

BUSCANT LA VICTÒRIA

"Si guanya Obama no tindrà gaire a veure amb les seves idees. O, més exactament, guanyarà malgrat les seves idees. La victòria vindrà de la mà de l'economia."

Carles Boix

Hi ha dues regles necessàries (tot i que no suficients) per a guanyar unes eleccions presidencials als Estats Units. La primera és ser disciplinat: llevar-se d'hora, assegurar-se que la maquinària electoral rutlla bé, llençar-se a estrényer mans i fer signes de la victòria i, sobretot, no ficar la pota amb declaracions intempestives, inconsistents o massa concretes, fins que arribi la negra nit. I la segona i potser més important és tenir prou intel·ligència política per a navegar amb èxit entre un calendari electoral llarguíssim i immensament complicat.

Com és sabut, les eleccions americanes són la suma de dues eleccions: les primàries, convocades entre el gener i el maig de l'any electoral, i les generals a celebrar aquest 4 de novembre (el primer dimarts de novembre, com diu la Constitució). Com que les dues eleccions tenen electorats diferents, els candidats han de cultivar dues audiències també diferents. Per exemple, a les primàries demòcrates d'aquest any hi van participar uns 19 milions de votants – entre una tercera i una quarta part dels vots que necessita Obama per guanyar dimarts vinent. I, per tant, a les primàries els candidats han d'excitar els ciutadans més polititzats, amb les opinions més extremes i les engaxines (al cul del cotxe, una pràctica molt americana, ara estesa a Catalunya de la mà (pota) de l'ase català) més grosses. Però, a les generals, on allò que compta és atreure els independents, els candidats nominats han de girar-se cap al centre, fer-se conciliadors i, amb suavitat però sense excessiu cinisme, demostrar que no han perdut el pols o el fil argumental del que en diuen l'“American mainstream”. Tot això és molt difícil i saber-ho fer és molt meritori. Sobretot si, per a batallar contra una maquinària de partit que va apostar per Hillary Clinton fins al final, un ho ha de fer apel·lant als sentiments pacifistes i multiculturals de les bases polítiques. I, un cop fet el *knock-out* als Clinton, reposicionar idees i tropes per a conquerir el país sencer. Obama ho va fer i ho va fer bé. Primer va prometre retirar les tropes americanes d'Iraq amb un "immediatament primer" – per mobilitzar un vot jove que havia estat dormit. I, després, gradualment, va esmenar l' “immediatament” per un “immediatament un cop s'hagi pacificat el país i pactat la sortida amb el govern iraquia”. Primer va conreuar el vot negre directament. Però, a finals de maig va repudiar públicament el pastor protestant que l'havia casat i que havia estat el predicador durant vint anys perquè ofenia les sensibilitats d'una gran part del públic americà. **Veure els discurs d'Obama a CNN.**

Un cop feta l'evolució de l'esquerra al centre, recolzat per un partit enardit i amb ganes de vèncer, el candidat va quedar consagrat com una alternativa al partit republicà factible i assenyada a mitjans d'estiu. I Obama, amb els dots tribunicis, tan propis del bon advocat americà, que el caracteritzen, hi va posar la disciplina necessària per fer el darrer tram de la cursa com a un candidat de centre. (Reagan, treballat en la bona escola hollywoodenca, tenia la mateixa fredor interpretativa. Diferia d'Obama, però, en què no va haver de necessitar girar al centre per convèncer els americans que era millor que el Carter desprestigiats per la crisi dels hostatges a Iran.)

Tot i això, als votants independents sempre els queda el corc de la inquietud. És el candidat el que em promet que és ara? O m'està enganyant i encara juga cada dissabte al pòquer amb el predicador que va denunciar

públicament? Deixarem Iraq ja o seguirem l'estratègia més prudent de la Hillary? Dimonis, no ho podria haver fet o dit abans tot això? Per què ha tardat tant? I és que els polítics juguen el seu joc. I els votants han d'espabilar-se com poden per a llegir entre línies (i entre imatges).

Efectivament, en aquests darrers mesos, Obama no s'ha sortit del guió centrista que es va imposar gairebé mai. Però dic "gairebé mai" conscientment. En almenys una ocasió el candidat va relliscar fins a posar en entredit el gir centrista que havia culminat a l'estiu. Mentre Obama feia campanya a Ohio ara fa dues setmanes, un lampista, Joe Wurzelbacher, va preguntar-li al carrer, cara a cara, i per sorpresa, si el seu pla impositiu no li permetria realitzar el seu "somni americà". I el candidat, agafat a contrapeu, va justificar el seu programa amb un "crec que repartir la riquesa entre tots és bo per a tothom". **Veure notícia de Fox News.**

Aquest principi de solidaritat està ben vist i profundament arrelat a la Península Ibèrica (ja sigui perquè els pobres atribueixen la seva fortuna als latifundis d'uns "señoritos" que els van robar o perquè els catalans han decidit pagar el peatge de la seva excepció idiomàtica i cultural). Però, a Estats Units, on predomina la mentalitat que qui arrisca té dret a recollir els fruits del seu treball, la idea que la riquesa es pot repartir entre la gent com un distribueix la mantega damunt d'una torrada, parsimoniosament i amb ganivet rodó, va fer recular la imatge d'Obama cap a la seva època progressista ("liberal" diuen a Amèrica) ja tan llunyana de les primàries.

Afegiu-hi, a aquesta relliscada, algunes altres declaracions poc afortunades fetes a la primavera i de les quals no ha pogut desempellagar-se. La primera, la seva posició favorable a l'avortament lliure, sense cap límit temporal. La segona, les seves declaracions, a cavall entre el concepte marxista d'alienació i freudià de repressió, en què atribuïa la pràctica religiosa dels pobles de Pennsylvannia a les seves frustracions econòmiques. **Escotar les declaracions d'Obama.**

Tot plegat això explicaria perquè, amb una crisi econòmica tan considerable (el consum ha caigut en termes reals aquest últim mes), el candidat demòcrata no arrenca més de la meitat dels vots. A aquestes alçades hauria de tenir el 60 percent dels votants: els models estadístics que tenim sobre el comportament electoral americà dels darrers anys prediuen la derrota del partit del govern per un marge considerable quan hi ha crisi econòmica.

"It is the economy, stupid". Això és el que deien a les eleccions que van fer Clinton president. Ara és el mateix. Si guanya Obama no tindrà gaire a veure amb les seves idees. O, més exactament, guanyarà malgrat les seves idees. La victòria vindrà de la mà de l'economia. La disciplina i la intel·ligència política són, com deia al principi, condicions necessàries. Però no suficients. La sort és el factor clau en política. I la sort, la "fortuna" de Maquiavel, enguany ha pres la forma de crac bursàtil. Ho diuen les enquestes que tenim. Obama només va avançar de forma definitiva a McCain quan va produir-se la caiguda generalitzada de les borses ara farà un mes.